

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobkyně: **JP servis-AMS s.r.o.**, se sídlem Podkrušnohorská 432, Litvínov, zast. JUDr. Petrem Vališem, advokátem se sídlem Balbínova 1093/27, Praha 2, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 12. 2016, č. j. 57133/16/5100-41458-702154, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 10. 2019, č. j. 15 Af 19/2017 - 67,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 10. 2019, č. j. 15 Af 19/2017 - 67, **se ruší.**
- II. Žaloba **se odmítá.**
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti.
- IV. Žalobkyni **se vrací** zaplacené soudní poplatky za žalobu a kasační stížnost v celkové výši 8 000 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozsudku, a to k rukám jejího zástupce JUDr. Petra Valíše, advokáta se sídlem Balbínova 1093/27, Praha 2.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhá zrušení v záhlaví označeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem (dále jen „krajský soud“), kterým byla jako nedůvodná podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta její žaloba proti shora uvedenému rozhodnutí žalovaného. Tímto rozhodnutím žalovaný částečně změnil k odvolání daňového subjektu JP servis – OIL s. r. o., DIČ CZ28691687, (dále jen „JP-OIL“) text rozhodnutí Finančního úřadu pro Ústecký kraj, Územní pracoviště v Mostě (dále jen „správce daně“), ze dne 3. 7. 2015, č. j. 1665863/15/2510-00540-506219, a ve zbytku rozhodnutí potvrdil.

[2] Správce daně svým rozhodnutím zřídil podle § 170 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“) s použitím § 1309 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, zástavní právo k movitým věcem společnosti JP-OIL, a to 1) návěs nákladní Schwarzmüller TS 3/E, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 2) návěs nákladní Schwarzmüller TS 3/E, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 3) návěs nákladní Traylor VFNS383EL, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 4) návěs nákladní Schwarzmüller TS 3/E, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 5) nákladní automobil Fiat Doblo Cargo Combi, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 6) nákladní automobil MAN 18.393 FLS TGA – tahač návěsů, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, 7) nákladní návěs AUREPA 185 L, RZ X, číslo podvozku (VIN): X, a 8) nákladní automobil RZ X, číslo podvozku (VIN): X, z důvodu zajištění částek stanovených zajišťovacími příkazy ze dne 1. 7. 2015. Ty správce daně vydal k zajištění nestanovené daně z přidané hodnoty za zdaňovací období leden 2012 až říjen 2013 ve věci daňového subjektu JP-OIL v celkové výši 278 424 342 Kč.

[3] Podstatou sporu v projednávané věci je tvrzení stěžovatelky, že je vlastníkem shora uvedených movitých věcí, k nimž správce daně zřídil bez jejího souhlasu zástavní právo.

II. Posouzení krajským soudem

[4] Krajský soud konstatoval, že nemá pochybnost o tom, že stěžovatelka je ve smyslu § 65 s. ř. s. oprávněna k podání žaloby, neboť tvrdí, že napadeným rozhodnutím bylo zasaženo do jejího vlastnického práva.

[5] Uvedl, že v projednávané věci mohou být relevantní pouze námitky týkající se zřízení zástavního práva, předmětem přezkumu naopak nemohou být námitky týkající se zákonnosti vydání exekučních příkazů či postupu daňových orgánů v řízení o vyloučení movitého majetku z daňové exekuce. Obrana proti zřízení zástavního práva je obdobně jako vyloučení věci z daňové exekuce založena na tvrzení, že vlastníkem věci je osoba odlišná od daňového subjektu.

[6] S ohledem na to nelze vycházet z běžného rozvržení důkazního břemene tak, jak platí pro nalézací daňové řízení. Namísto je řídit se rozvržením důkazního břemene jak jej vymezila judikatura NSS pro řízení o vyloučení majetku z daňové exekuce. Osoba, která tvrdí, že vlastníkem věci je někdo jiný, než koho za vlastníka považuje správce daně, má povinnost toto tvrzení prokázat a podpořit důkazy. V projednávané věci měla tuto povinnost společnost JP-OIL, která v odvolání proti rozhodnutí o zřízení zástavního práva tvrdila, že vlastníkem vozidel 1) - 4) a 6) - 7) uvedených v odst. 2 tohoto rozhodnutí je právě stěžovatelka.

[7] Předložené smlouvy ani další skutečnosti zjištěné v průběhu řízení nicméně nedokládají, kdy k přechodu vlastnického práva ze společnosti JP-OIL na stěžovatelku došlo, resp. že se tak vůbec stalo. Krajský soud ve shodě s žalovaným zhodnotil, že faktura č. PM 15/01 a k ní náležející příjmový pokladní doklad č. 15P002 nejsou důvěryhodnými důkazy. Ve vztahu k věcem 4), 7) a 8) z toho důvodu, že nájemní vztah byl sjednán až do 25. 5. 2015 a smluvní cena mohla být uhrazena až po tomto datu; ve vztahu ke zbývajícím věcem z důvodu, že tyto doklady byly předloženy až v průběhu odvolacího řízení, na výzvu žalovaného. Navíc byla v odvolacím řízení zjištěna řada dalších skutečností, na základě

pokračování

kterých lze pochybovat, že k převodu vlastnického práva na stěžovatelku došlo (nesrovnalosti v platbách a evidenci faktur, údaje plynoucí z registru vozidel a evidence silniční daně, fakturace nájemného neodpovídající ujednání v přeložených smlouvách, a další).

[8] Zhodnocením všech uvedených skutečností ve vzájemných souvislostech dospěl krajský soud k závěru, že postup žalovaného byl správný. Ztotožnil se s jeho skutkovými závěry i s hodnocením provedených důkazů. Žalovaný neporušil zásady daňového řízení a jeho rozhodnutí je srozumitelné a přesvědčivé. Skutečnost, že převod vlastnického práva je soukromoprávním úkonem, který není vázán na splnění veřejnoprávních povinností, ani to, že o převodu vlastnického práva není mezi stěžovatelkou a JP-OIL sporu, nemůže v daných souvislostech ovlivnit závěr soudu o tom, že předložené důkazy nejsou věrohodné.

[9] Nebylo tudíž prokázáno, že by existovala skutečnost, která vylučuje zřízení zástavního práva na shora uvedené věci k zajištění a splnění daňové povinnosti JP-OIL.

III. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[10] Stěžovatelka brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[11] Namítá porušení poučovací povinnosti správce daně ve věci unesení důkazního břemene a břemene tvrzení, vnitřní rozpornost rozsudku krajského soudu a tvrdí, že v řízení bylo společností JP-OIL prokázáno, že vlastnické právo k vozidlům bylo na stěžovatelku účinně převedeno.

[12] Mezi stranami bylo sjednáno, že vlastnické právo přejde na stěžovatelku po skončení nájmu zaplacením kupní ceny. To však neznamená, že by k úhradě sjednané částky nemohlo dojít již dříve i pro vozidla, jejichž nájem byl původně sjednán až do 25. 5. 2015.

[13] Existenci perfektního dokladu o zaplacení kupní ceny potvrzuje i rozhodnutí správce daně o návrhu na vyloučení majetku z daňové exekuce č. j. 2010617/15/2510-00540-505142 ze dne 25. 9. 2015. Správce daně, stěžovatelka ani JP-OIL nepopřeli, že k úhradě fakticky došlo, čemuž ostatně odpovídá i faktura č. PM 15/01 ze dne 2. 1. 2015.

[14] Z předložených dokladů plyne, že nájemní vztah skončil dohodou již ke dni 31. 12. 2014 (a nikoliv ke dni 25. 5. 2015, jak uvádí krajský soud), tedy primární podmínka odkupu vozidel byla na přelomu roku splněna a mohla následovat fakturace a úhrada kupní ceny. Vzhledem k tomu, že žádné další podmínky nebyly sjednány, došlo úhradou kupní ceny i k převodu vlastnického práva. Případná administrativně účetní pochybení nemohou tento závěr nijak ovlivnit, a pokud měl soud pochybnosti i nadále, měl vyslechnout navrženou svědkyni účetní Studničkovou.

[15] Z uvedených důvodů stěžovatelka navrhuje, aby NSS rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[16] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti upozornil, že některé z námitek stěžovatelka neuplatnila v žalobě, a proto jsou nepřipustné.

[17] Úvahy krajského soudu jsou založeny na údajích obsažených ve veřejných rejstřících a dále na zjištěné řadě dílčích pochybení a nesrovnalostí v činnosti JP-OIL. Na jejich základě nelze než učinit závěr o tom, že faktura č. PM 15/01 a jí odpovídající příjmový pokladní doklad nejsou důvěryhodnými důkazy o převodu vlastnického práva k movitým věcem na stěžovatelku. Navrhuje zamítnutí kasační stížnosti.

IV. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a stěžovatelka je ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. řádně zastoupena.

[19] Před přezkumem napadeného rozsudku posuzoval, zda byly v řízení před krajským soudem splněny podmínky řízení, k čemuž je povinen z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.). Dospěl k závěru, že žaloba byla podána opožděně.

[20] Aby předešel překvapivosti svého rozhodnutí (srov. nález Ústavního soudu ze dne 14. 8. 2019, sp. zn. II. ÚS 2398/18), seznámil soud přípisem ze dne 4. 6. 2020 stěžovatelku a žalovaného s uvažovaným právním názorem a poskytl jim příležitost s tímto závěrem polemizovat.

[21] Stěžovatelka zaslala soudu vyjádření, v němž uvedla, že je přesvědčena, že žaloba byla podána řádně a včas. V projednávané věci obsahuje prvoinstanční správní rozhodnutí poučení o možnosti bránit se proti němu řádnými oprávněnými prostředky, odvolání bylo podáno a bylo o něm v neprospěch stěžovatelky rozhodnuto. Teprve poté byla oprávněna podat žalobu podle § 65 s. ř. s.; byla-li by žaloba podána před vyčerpáním oprávněných prostředků, byla by podle § 68 písm. a) s. ř. s. nepřipustná. Pro bližší vyjádření soud požádala, aby uvedl, na základě jakých skutečností dospěl k závěru o opožděnosti žaloby.

[22] NSS reagoval na přípis stěžovatelky doplněním výzvy ze dne 15. 6. 2020, č. j. 9 Afs 316/2019 – 36, v níž upřesnil, že z předloženého spisového materiálu plyne, že opravné prostředky proti rozhodnutí o zřízení zástavního práva v daňovém řízení uplatnil toliko jeho jediný účastník, a to společnost JP-OIL. Rozhodnutí o tomto odvolání pak napadla stěžovatelka žalobou, sama účastníkem odvolacího řízení nebyla. NSS dále uvedl, že jakkoliv není sporu o tom, že zřízením zástavního práva dochází k zásahu do vlastnického práva a tvrzený vlastník musí mít možnost obrany, zůstává otázkou, proti jakému rozhodnutí a v jaké lhůtě mu tato obrana přísluší.

[23] Stěžovatelka obratem doplnila své vyjádření. Uvedla, že účastníkem řízení byla skutečně pouze společnost JP-OIL a proto pouze ta byla jako příjemce rozhodnutí oprávněna podat odvolání. Okruh osob oprávněných podat odvolání nicméně není totožný s okruhem osob oprávněných bránit se proti rozhodnutí žalobou, pro žalobní legitimaci je určující, zda žalobce tvrdí, že se důsledky úkonu správního orgánu negativně projeví v jeho právní sféře. V projednávané věci by tak u žaloby JP-OIL sice byla dána procesní legitimace, avšak věcná již nikoliv. Až rozhodnutím správního orgánu druhého stupně je věc finálně pravomocně rozhodnuta a dochází k zásahu do práv. Stěžovatelka dále poukázala na závěry rozsudku NSS ze dne 19. 11. 2009, č. j. 1 Afs 88/2009 – 48, dle kterého tvoří

pokračování

rozhodnutí odvolacího orgánu s rozhodnutím správního orgánu prvního stupně jeden celek a pro meritorní posouzení věci není překážkou, když žalobce nesprávně označí jako napadené rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

[24] Stěžovatelka dále upozornila, že žalovaný svým rozhodnutím změnil rozhodnutí správce daně, přičemž tato změna byla provedena k její újmě. Z žádného dokumentu založeného ve spise současně neplyne, že by rozhodnutí správce daně bylo stěžovatelce doručeno dříve, než rozhodnutí napadené žalobou.

[25] Žalovaný se k žádné z výzev soudu nevyjádřil.

[26] Z předloženého spisu soud zjistil následující, pro posouzení věci podstatné skutečnosti. Rozhodnutím ze dne 3. 7. 2015, č. j. 1665863/15/2510-00540-506219, zřídil správce daně zástavní práva k movitým věcem (podrobnější vymezení obsahuje odst. 2 tohoto rozsudku). Téhož dne bylo toto rozhodnutí doručeno daňovému subjektu, dle správce daně vlastníku věcí, společnosti JP-OIL. Proti rozhodnutí správce daně se JP-OIL bránila odvoláním ze dne 28. 7. 2015, v němž namítala, že věci zatížené správcovským zástavním právem nejsou v jejím vlastnictví, ale ve vlastnictví stěžovatelky.

[27] V návaznosti na toto tvrzení provedl žalovaný dvě místní šetření u společnosti JP-OIL s cílem prověřit tvrzení o dřívějším převodu vlastnického práva na stěžovatelku. Z protokolů o místním šetření ze dne 5. 8. 2015 a 23. 9. 2015, stejně jako z přípisu ze dne 10. 8. 2015 (č. 1. 7 spisu správního spisu) vyplývá, že jménem společnosti JP-OIL vystupoval, s žalovaným jednal a doklady prokazující vlastnické právo stěžovatelky předkládal zejména Petr Jasanský. Z obchodního rejstříku soud dále ověřil, že Petr Jasanský byl v rozhodné době jediným jednatelem jak stěžovatelky, tak JP-OIL.

[28] Žalobou ze dne 17. 2. 2017 stěžovatelka rozporovala zákonnost a správnost jak samotných zajišťovacích příkazů, tak rozhodnutí správce daně a žalovaného. Podstata žalobní argumentace spočívala v tvrzeném vlastnickém právu k uvedeným movitým věcem.

[29] Ze spisu je rovněž patrné, že stěžovatelka podala dne 15. 7. 2015 návrh na vyloučení majetku z daňové exekuce, který se týkal dvou z movitých věcí [č. 6) a č. 7)]. Soudu je z úřední činnosti známo, že řízení o kasační stížnosti v této věci je u NSS vedeno pod sp. zn. 3 Afs 407/2019.

[30] Podle § 168 odst. 6 daňového řádu je správce daně oprávněn v případě, že daňový subjekt nesplní povinnost uloženou v zajišťovacím příkazu rozhodnout o zřízení zástavního práva k zajištění částky stanovené takovým zajišťovacím příkazem. Podrobnější úpravu zástavního práva pak obsahují § 170 a 170a daňového řádu.

[31] Zástavní právo je zajišťovacím prostředkem. Působí na daňový subjekt, aby svoji daňovou povinnost splnil, a jeho smyslem je snaha poskytnout oproti daňové exekuci daňovému subjektu šetrnější způsob, kterým bude vynucována povinnost stanovená zajišťovacím příkazem. V případě, že daňový subjekt svoji povinnost dobrovolně nesplní, je správce daně oprávněn využít uhrazovací funkce zástavního práva a uspokojit se ze zástavy.

[32] Dispozice s majetkem (např. prodej, darování apod.) se zástavního práva nedotýká, nicméně možnost realizace takové dispozice je reálně podstatně snížena (obdobně rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 27. 10. 2009, č. j. 2 Afs 186/2006 – 54, č. 1982/2010 Sb. NSS, bod 36). Zástavní právo tak umožňuje daňovému subjektu dále pokračovat v podnikatelské činnosti a rozmnožovat svůj majetek, z něhož se pak právě díky zástavnímu právu může správce daně taktéž uspokojit.

[33] Právní řád připouští, aby zástavní právo bylo zřízeno i k majetku vlastníka odlišného od daňového subjektu, jehož nedoplatek je zajišťován (§ 170 odst. 3 daňového řádu). Zákon však pro tento postup stanoví přísnou podmínku – předchodzí písemný souhlas takového vlastníka opatřený ověřeným podpisem. V takovém případě se účastníkem řízení stává kromě daňového dlužníka i vlastník věci. Okruh příjemců rozhodnutí je tak širší.

[34] Stěžovatelka nebyla účastníkem řízení před správním orgánem, rozhodnutí jí nebylo doručováno, nebyla ani oprávněna brojit proti rozhodnutí správce daně řádnými opravnými prostředky (subjektivní nepřípustnost opravného prostředku); ty mohl uplatnit (a uplatnil) pouze příjemce rozhodnutí, tedy JP-OIL (viz § 109 odst. 1 daňového řádu). S ohledem na absenci zvláštní právní úpravy nemá odvolání podle § 109 odst. 5 daňového řádu odkladný účinek, rozhodnutí o zřízení zástavního práva k majetku podle § 170 daňového řádu proto zakládá omezení vlastnického práva k movitým věcem shora popsaným způsobem již okamžikem doručení daňovému subjektu (viz § 170 odst. 3 daňového řádu).

[35] V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je procesně aktivně legitimován ten, kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen přímo nebo v důsledku porušení svých práv v předcházejícím řízení rozhodnutím správního orgánu (§ 65 odst. 1 s. ř. s.), jak ostatně stěžovatelka zcela správně upozornila. V souladu s usnesením rozšířeného senátu ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 72, č. 906/2006 Sb. NSS, je uplatňován *extenzivní* přístup k soudní ochraně. Podmínkou aktivní legitimace k podání žaloby totiž není účast v předcházejícím správním řízení, ale tvrzený zásah do práv. Vyřešení otázky, zda žalobci bylo skutečně zasaženo do veřejných subjektivních práv a je tedy osobou aktivně věcně legitimovanou, je až věcí meritorního posouzení žaloby. V této souvislosti NSS pro úplnost v návaznosti na vyjádření stěžovatelky podotýká, že takovou možnost měla i JP-OIL, která se mohla žalobou bránit proti rozhodnutí odvolacího orgánu, přičemž v případě její důvodnosti by muselo být rozhodnutí správce daně zrušeno. Není tedy pravdou, že JP-OIL by nemohla nikdy se žalobou věcně uspět.

[36] Podle judikatury NSS, na kterou ostatně stěžovatelka ve svém vyjádření poukázala, obecně platí, že soud projedná žalobu i v případě, že žalobce nesprávně jako žalovaného označí správní orgán prvního stupně (podrobněji viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 – 56, č. 534/2005 Sb. NSS). Tyto závěry lze bez dalšího aplikovat na situace, kdy žalobce byl účastníkem správního řízení, proti rozhodnutí byl oprávněn bránit se opravnými prostředky a o nich bylo rozhodnuto.

[37] V projednávané věci je situace odlišná. Jak soud již výše popsal, stěžovatelka nebyla účastníkem řízení, nebyla oprávněna bránit se proti rozhodnutí odvoláním. Účinky rozhodnutí byly ve vztahu k ní založeny již rozhodnutím správce daně. Žalovaný svým rozhodnutím ve vztahu ke stěžovatelce žádná nová práva či povinnosti nezaložil, změna prvostupňového rozhodnutí spočívala pouze ve formulačním upřesnění (viz odůvodnění rozhodnutí správce daně, z něž se jasně podává, z jakého titulu bylo zástavní právo zřízeno).

pokračování

[38] Tvrdí-li stěžovatelka, že zřízením zástavního práva došlo k zásahu do jejího vlastnického práva zaručeného čl. 11 Listiny základních práv a svobod, musí mít možnost dovolat se ochrany svého práva u soudu. Na rozdíl od daňové exekuce (viz § 179 daňového řádu) právní úprava neumožňuje osobě odlišné od daňového subjektu, která tvrdí, že zástavní právo bylo zřízeno k věcem v jejím vlastnictví, možnost obrany přímo v daňovém řízení. Tato mezera v právní úpravě, která nepočítá s možností omylu ve vlastníku věci při zřizování správcovského zástavního práva, nemůže jít k její tíži a vést k odepření přístupu k soudu (obdobně viz rozsudek NSS ze dne 17. 6. 2011, č. j. 5 Afs 10/2011 - 94). Nemůže zapříčinit ani odmítnutí věcného projednání žaloby z důvodu nevyčerpání opravných prostředků podle § 68 písm. a) s. ř. s. (obdobně viz rozsudek NSS ze dne 18. 4. 2014, č. j. 4 As 157/2013 - 33, č. 3060/2014 Sb. NSS), neboť ve vztahu ke stěžovateli zákon žádné takové opravné prostředky nepřipouští.

[39] NSS je nicméně přesvědčen, že s ohledem na zachování principu právní jistoty nelze připustit ani výklad, dle kterého by oprávnění tvrzeného vlastníka bránit se žalobou proti zřízení zástavního práva na jeho věcech bylo závislé na tom, zda se jiný subjekt, tj. účastník správního řízení bude či nebude bránit opravnými prostředky a tedy zda vůbec bude rozhodnutí správního orgánu druhého stupně vydáno. Naopak k zajištění účinné ochrany tvrzeného vlastníka věcí je nutno připustit, aby měl možnost bránit se přímo proti rozhodnutí, kterým dochází k zásahu do jeho vlastnického práva, a to nezávisle na procesní aktivitě účastníka správního řízení.

[40] Soud proto dospěl k závěru, že stěžovatelka byla oprávněna podat žalobu přímo proti rozhodnutí správce daně o zřízení zástavního práva, aniž by měla vyčkávat na výsledek (případného) odvolacího řízení.

[41] Podle § 72 s. ř. s. lze žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podat ve lhůtě 2 měsíců poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem. Jak je již shora uvedeno, v projednávané věci nebylo stěžovateli rozhodnutí o zřízení zástavního práva doručováno. Lhůta pro podání žaloby se proto počítá od okamžiku, kdy se stěžovatelka měla možnost seznámit s obsahem rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že stěžovateli nebylo napadené rozhodnutí standardně oznamováno, je v souladu s ustálenou judikaturou třeba aplikovat názor vyslovený NSS např. v rozsudku ze dne 6. 9. 2011, č. j. 9 As 92/2011 - 186, dle kterého „*při hodnocení včasnosti podané žaloby je namístě vzít přiměřeně v úvahu právní názor obsažený v rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 2. 2009, č. j. 2 As 25/2007 - 118 (č. 1838/2009 Sb. NSS), dle kterého „[j]e-li účastník řízení, jehož práva, právem chráněné zájmy či povinnosti byly rozhodnutím dotčeny (§ 14 odst. 1 správního řádu z roku 1967), opomenut při oznámení rozhodnutí, nastane fikce oznámení rozhodnutí k okamžiku, k němuž je bezpečně a bez rozumných pochyb zjištěno, že opomenutý účastník seznal úplný obsah rozhodnutí co do jeho identifikačních znaků i věcného obsahu, zásadně tedy rovnocenně tomu, jako by mu bylo rozhodnutí řádně oznámeno.*“ Obdobně lze odkázat na rozsudky NSS ze dne 7. 6. 2011, č. j. 5 Afs 10/2011 - 94, nebo ze dne 21. 12. 2011, č. j. 5 As 63/2011 - 86.

[42] O existenci rozhodnutí zasahujícího do práv vydaného v řízení, v němž nebyl účastníkem, se žalobce zpravidla dozví v důsledku jiné právní skutečnosti či úkonu (např. nahlížením do souvisejících spisů, zjištěním z jiného rozhodnutí správního orgánu, či na

základě jiné činnosti správního orgánu). Nejčastěji dojde k seznámení se s obsahem rozhodnutí správních orgánů obou stupňů současně. Okamžik kvalifikovaného seznámení se s obsahem rozhodnutí tak, jak požaduje shora zmíněná judikatura, se tudíž nebude shodovat s okamžikem oznámení rozhodnutí účastníkům řízení, ale bude následovat obvykle až po něm.

[43] Soud proto posuzoval, kdy se stěžovatelka seznámila s obsahem rozhodnutí správce daně o zřízení zástavního práva. Jak je výše uvedeno, jediným jednatelem jak stěžovatelky, tak JP-OIL byl v době vydání rozhodnutí Petr Jasanský. Z obsahu správního spisu plyne, že rozhodnutí bylo přímo JP-OIL (nikoliv např. zástupci) doručeno dne 3. 7. 2015.

[44] Dne 28. 7. 2015 podala JP-OIL odvolání proti rozhodnutí o zřízení zástavního práva, přičemž plnou moc k zastupování udělil jednatel Petr Jasanský. Ten dále osobně aktivně vystupoval v rámci odvolacího řízení, předkládal důkazy a účastnil se obou místních šetření (viz odst. 27). Z jeho aktivit v odvolacím řízení je zřejmé, že mu byl celý obsah prvostupňového rozhodnutí podrobně znám.

0

[45] S ohledem na personální propojení obou společností má proto NSS za to, že se stěžovatelka s obsahem rozhodnutí kvalifikovaným způsobem seznámila již v rámci jeho doručení společnosti JP-OIL, dne 3. 7. 2015. Od toho dne jí začala běžet lhůta k podání žaloby. Ta činí dle § 72 s. ř. s. dva měsíce a skončila 3. 9. 2015.

[46] Žaloba však byla podána až dne 17. 2. 2017, zjevně po uplynutí zákonem stanovené dvouměsíční lhůty. Žalobu proto bylo namíste podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako opožděnou odmítnout.

V. Závěr a náklady řízení

[47] Z uvedených důvodů NSS rozsudek krajského soudu zrušil, aniž by věcně zabýval kasačními námitkami. Současně rozhodl o odmítnutí žaloby, neboť k tomuto postupu byly dány důvody již v řízení před krajským soudem (§ 110 odst. 1, věta první za středníkem, s. ř. s. ve spojení s § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.). O věci rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[48] V případě, že NSS zruší rozsudek krajského soudu a současně rozhodne o odmítnutí žaloby, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti také o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3, věta druhá, s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v takovém případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srovnej rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 - 98). V daném případě bylo o náhradě nákladů soudního řízení rozhodnuto podle § 60 odst. 3 s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.

[49] Nejvyšší správní soud dále rozhodl o vrácení zaplacených soudních poplatků za žalobu ve výši 3 000 Kč a za kasační stížnost ve výši 5 000 Kč, jelikož žaloba byla odmítnuta. Podle § 10 odst. 3 věty třetí a § 10 odst. 5 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“), se soudní poplatek

pokračování

vrací v případě, kdy k odmítnutí žaloby došlo před prvním jednáním, resp. v řízení, v němž lze rozhodnout bez jednání, před vydáním rozhodnutí ve věci samé. Uvedené pravidlo však analogicky dopadá i na situaci, kdy vydání rozhodnutí ve věci samé bylo kasačním soudem zrušeno (srov. rozsudek ze dne 5. 3. 2015, č. j. 6 Afs 3/2015 - 29, odstavec 14; a přiměřeně též rozsudek ze dne 26. 4. 2018, č. j. 2 As 116/2017 - 25, odstavec 23). Tato částka bude stěžovatelce vrácena z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám jejího zástupce, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. června 2020

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu